

DE BIBLIOTHEEK BEWEEGT!

de Bibliotheek
Graafschap

Visie & beleid
Graafschap bibliotheken
2017 - 2019

Inhoud

Inleiding	5
Visie en waarden	6
Lokale context	9
Programmaliijnen, speerpunten en vestigingen	10
Organisatie en beleid	17

Inleiding

De openbare bibliotheken zijn al meer dan honderd jaar van vaste waarde in de samenleving. In het begin van de 20e eeuw opgericht met als doel volksverheffing om vervolgens in de jaren voor 2000 door te groeien naar een laagdrempelige voorziening waar jeugd en volwassenen vooral konden lezen en boeken lenen. We zien nu een transitie naar nieuwe waarden die gericht zijn op de ondersteuning van zelfredzame burgers in de participatiesamenleving.

De opdracht van de Bibliotheek is dat zij bijdraagt aan de kennis- en informatiesamenleving. Dit doet zij door het stimuleren, ondersteunen, faciliteren en toerusten van inwoners met vaardigheden waardoor ze beter mee kunnen doen in de moderne kennissamenleving.

Bovenstaande tekst is een vrij vertaald citaat uit het rapport-Cohen over de toekomst van de Bibliotheek. Een ander veelgebruikt kernbegrip uit dit rapport is 'van collectie naar connectie', een zeer korte samen-vatting van de beweging waarin bibliotheken zich bevinden.

Ook de Bibliotheekwet uit 2014 sluit hierbij aan met de vijf functies die een bibliotheek moet vervullen:

- 1) Ter beschikking stellen van informatie
- 2) Bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie
- 3) Bevorderen van lezen en laten kennismaken met literatuur
- 4) Publieke ruimte voor ontmoeting en debat
- 5) Publieke ruimte voor kunst en cultuur

De wereld is in beweging en Graafschap bibliotheken beweegt mee; met landelijke, provinciale en lokale ontwikkelingen. Toch blijven de waarden die UNESCO in 1994 formuleerde over de openbare bibliotheek staan als een huis: vrijheid, welvaart en de ontplooiing van samenleving en individu zijn fundamentele menselijke waarden. Hiervoor moeten mensen kunnen deelnemen aan de samenleving. En daar draagt de Bibliotheek aan bij.

Visie en waarden

Wij zijn er voor de persoonlijke ontwikkeling van burgers en voor het verbeteren van maatschappelijke kansen. Alle inwoners, jong en oud(er), van de gemeenten Lochem en Zutphen zijn bij ons welkom om te lezen, te leren en elkaar te ontmoeten. In onze bibliotheken kunnen mensen hun kennis en verbeeldingskracht vergroten, zichzelf ontwikkelen en hun horizon verbreden.

Aan het doel van de Bibliotheek is niets veranderd. Samen met onze medewerkers en vrijwilligers vullen we dit met grote passie en betrokkenheid in. Wij van Graafschap bibliotheken staan en gaan voor onze visie. We zijn van betekenis voor alle inwoners van onze gemeenten met onze professionele en klantgerichte dienstverlening.

Onze medewerkers gaan in gesprek met de samenleving, met de burgers. Wij weten wat er in de samenleving gebeurt, welke behoefte aan ondersteuning er ligt.

In samenspraak met onze inwoners stemmen wij onze dienstverlening af op hun wensen en behoeften. Het publieke belang staat centraal in onze dienstverlening.

Wat ook verandert is de manier waarop we onze visie invulling geven. We veranderen van een klassieke uitleenbibliotheek in een maatschappelijk en educatieve bibliotheek. Informatie is immers steeds makkelijker verkrijgbaar en het kunnen toepassen van de beschikbare informatie en deze omzetten in kennis is belangrijker geworden. Het blijft essentieel dat iedereen informatie tot zich kan nemen.

In onze visie bevinden de werkzaamheden van Graafschap bibliotheken zich op het snijvlak van het sociale, educatieve en culturele domein. Niet voor niets zijn we de laatste jaren uitgegroeid naar een centrum voor informatie, educatie, cultuur en ontmoeting.

Voor ons is lezen (nog steeds) de basis. Met lezen verwerf je kennis en het stimuleert verbeeldingskracht en creativiteit. Wij blijven onze bezoekers verleiden en inspireren om mooie verhalen te lezen. Onze collectie biedt toegang tot een rijk scala aan bronnen. Leesplezier staat voorop. Ook het bevorderen van digitale vaardigheden is essentieel als we willen bijdragen aan de onafhankelijkheid en participatie van mensen. Om te kunnen meedoen en meewerken is mediawijsheid onmisbaar.

Graafschap bibliotheken voegt op vier terreinen waarde toe:

- 1) Maatschappelijke waarde – we zijn een openbare, toegankelijke, onafhankelijke en pluriforme bibliotheek. We hebben een groot bereik en deze factoren bepalen onze maatschappelijke waarde. Het grote aantal bezoeken, uitleningen en het ledenaantal laat zien dat de klantwaarde groot is.
- 2) Educatieve waarde – zonder voldoende taalbeheersing is volwaardige deelname aan de samenleving niet mogelijk. Kunnen lezen en schrijven ligt aan de basis van het kunnen ontwikkelen van talenten. Taal maakt mensen mondig.
- 3) Culturele waarde – onze vele bezoekers worden op een laagdrempelige manier in contact gebracht met cultuur. Zij nemen kennis van cultuuruitingen, versterken hun historisch besef en slaan bruggen tussen verschillende culturen.
- 4) Economische waarde – onze inzet om inwoners zelfredzaam te maken, helpt hen om minder afhankelijk te worden van de overheid of andere hulpinstanties.

Wij doen dit met passie en betrokkenheid. Wij werken zelf vanuit de waarden:

- Nieuwsgierigheid: wij zijn er voor nieuwsgierige bezoekers, maar we zijn het zelf ook. En zorgen dat we dat ook blijven.
- Verbinding: wij kunnen niet alles zelf doen en dat willen we ook niet. Wij verbinden mensen in onze gemeenten die elkaar verder kunnen brengen.
- Sensitiviteit: wij voelen aan wat er speelt in onze samenleving. En wat er nodig is. Wij zien kansen en grijpen ze.
- Betrokkenheid: wij voelen ons betrokken bij onze bezoekers en willen heel graag bijdragen door onze visie te realiseren.
- Vitaliteit: we zijn een levendige, bewegende organisatie die duurzaamheid nastreeft op alle fronten.

Lokale context

We sluiten aan bij lokale ontwikkelingen in onze gemeenten Zutphen en Lochem. De grote opgaves in de gemeenten betreffen met name de drie decentralisaties uit 2015: Jeugdzorg, Participatiewet en WMO. Wij verschuiven onze activiteiten steeds meer richting participatie van onze inwoners en educatie van onze jeugd.

In de visie Zutphen 2025 staat de sociaal-economische opgave centraal. Er zijn zorgen over de hoeveelheid mensen in een achterstandsituatie die afhankelijk zijn van de overheid voor werk, inkomen, zorg of andere steun. Ook de toenemende vergrijzing en het behoud van werkgelegenheid heeft de aandacht. We helpen de gemeente Zutphen de kwetsbare Zutphenaren te versterken en vroeg te signaleren waar de kwetsbaarheid kan ontstaan. Daarnaast willen we ook aantrekkelijk blijven voor de krachtige, nieuwsgierige inwoners en ook de toeristen. De herinrichting van de Broederenkerk draagt hier zeker aan bij. Deze doelstellingen komen overeen met de Cultuuragenda van de gemeente Zutphen. Hierin staat dat het bevorderen van de persoonlijke ontwikkeling de kern is van het bibliotheekwerk. En dat zelfsturende burgers in hoge mate afhankelijk zijn van hun vaardigheden om zelf informatie te verwerven, te interpreteren en om te zetten in handelingen. De Bibliotheek rust mensen toe met kennis en vaardigheden op het gebied van lezen, digitale media en cultuur, maar ook de thema's werk, zorg en gezondheid horen thuis in de moderne bibliotheek.

Voor de gemeente Lochem zijn de kernwoorden onder de paraplu 'Koersvast en betrokken': *vertrouwen, durf, vernieuwing, zelfredzaamheid en zelfsturing*. Van belang is dat iedereen meedoet en dat er gezamenlijk gewerkt wordt aan 'de vitale samenleving'. Deze ambitie betreft alle terreinen: de lokale economie, de transitie in het sociaal domein, wonen en werken, sport en cultuur. Samen met maatschappelijke partners wordt geprobeerd om via nieuwe manieren van (tijdelijke) financiering, vorm te geven aan burgerinitiatieven, zo is te lezen in "Lochem op koers". Dat sluit naadloos aan bij onze ambitie om de Bibliotheek meer van, met en voor de burger te maken.

Ook in Lochem is de verandering van de verzorgingsstaat naar een participatiemaatschappij een van de belangrijkste ontwikkelingen. En daarmee ook de transformatie in het sociale domein en de ontwikkeling naar Regisserend Lochem.

Graafschap bibliotheken levert een bijdrage aan de zelfredzaamheid van mensen en vergroot hiermee de kansen op werk en op behoud van werk voor de inwoners van onze gemeenten. Maar bijvoorbeeld de eenzaamheid van ouderen is ook een thema voor ons. We willen een laagdrempelige en inspirerende ontmoetingsplek zijn waar iedereen welkom is om te komen lezen, leren, te ontspannen en om geïnspireerd te raken.

Programmaliijnen, speerpunten en vestigingen

Wij hebben drie programmaliijnen die ten grondslag liggen aan al onze activiteiten:

Opbouwen basisvaardigheden 0 - 18 jaar,
Versterken basisvaardigheden 18+ en
Persoonlijke ontwikkeling 18+.

Opbouwen basisvaardigheden 0 - 18 jaar

Voorkomen is beter dan genezen én goedkoper. Daarom blijven kinderen en jongeren de komende jaren onze prioriteit. In de Bibliotheek kom je graag, al dan niet met je ouders of leerkracht. Wij bieden daarvoor een uitnodigende omgeving, op maat gemaakte diensten en aantrekkelijke activiteiten.

Scholen en andere organisaties werken graag met ons samen, want wij zijn een betrouwbare en deskundige partner die inspeelt op de veranderingen in het onderwijs.

Wij bieden programma's voor taalontwikkeling, leesbevordering, mediawijsheid en we zijn gericht op het stimuleren van het lezen en het bevorderen van het leesplezier. Door een doorlopende lees- en leerlijn te bieden voor 0-18 jaar dragen wij bij aan het voorkomen van taalachterstanden en laaggeletterdheid op latere leeftijd.

Wij sluiten hierbij aan bij het gemeentebestuur waarin preventie een speerpunt is. Daarom willen wij nadrukkelijker een rol spelen in de uitvoering van het VVE-beleid 0-4-jarigen in beide gemeenten. De doorstart naar het basisonderwijs is dan een logische stap; wij bieden scholen, leerkrachten, leerlingen en ouders ondersteuning op gebied van taal, lezen en digitale vaardigheden. Daarmee sluiten wij aan bij het streven van de gemeente om alle burgers (ook de jonge) mee te laten doen in de maatschappij.

De komende vier jaren zijn onze speerpunten:

- 0 – 4 jarigen:** programma's voor baby's, peuters en hun ouders/verzorgers, zowel thuis als op de kinderopvang als in onze vestigingen. Met de intensivering van programma's als BoekStart/ Boekenpret, Boekjes en Koekjes, Boekjes en Babbels en VoorleesExpress ondersteunen wij opvoeders bij de taalontwikkeling van jonge kinderen. Met partners zoals Yunio en Homestart werken we samen om ouders te bereiken. Pedagogisch medewerkers in de kinderopvang bieden wij deskundigheidsbevordering op gebied van taal en woordenschat.
- 4 -12 jarigen:** lezen maakt leuker, socialer en slimmer. Daarom blijven wij ons inzetten voor leesbevordering op de basisscholen en in onze vestigingen. Plezier in lezen bij de leerlingen staat voorop. Een goede schoolmediatheek is daarbij de basis, daar adviseren we graag bij. Het mediavaardig zijn van leerlingen hoort bij het startklaar maken voor deelname aan de maatschappij. Daarom zetten we in op deskundigheidsbevordering van leerkrachten, niet alleen rond lezen, maar ook rond mediawijsheid.
- 12-15 jarigen:** de samenwerking met het Voortgezet Onderwijs en dan vooral het VMBO staat nog op een laag pitje. Terwijl cijfers aantonen dat 15 % van de 15 jarigen laaggeletterd is. Om de doorgaande lijn 0-18 jarigen verder uit te bouwen investeren we in contact leggen met scholen voor VMBO om samenwerking op te zetten.

Versterken basisvaardigheden 18+

Belangrijke thema's vandaag de dag zijn zelfredzaamheid en participatie. Meedoen in de samenleving is helaas niet voor iedereen even gemakkelijk.

Vaardigheden als geletterdheid, taalvaardigheid en digitale informatievaardigheden zijn bij meer dan 10 % van de bevolking te weinig ontwikkeld.

De Bibliotheek wil en zal daarbij van dienst zijn. Wij doen dat door deze basisvaardigheden van burgers te (helpen) ontwikkelen. We sluiten daarbij aan bij gemeentelijke doelen rond zelfredzaamheid en zelfsturing van burgers. Veel van onze activiteiten zijn nauw verbonden met taken van gemeenten in het sociaal domein. De Bibliotheek zet in op informeel onderwijs aan individuen en groepen. De belangrijke rol die Graafschap bibliotheken speelt in het Taalhuis Lochem-Zutphen laat zien dat het versterken van basisvaardigheden tot een van haar hoofdtaken behoort.

Speerpunten:

1. Ondersteuning op maat met programma's voor iedereen die moeite heeft met taal. Voorbeelden zijn leesclubs en individuele leesscholing zowel in de Bibliotheek, maar ook op andere locaties in onze gemeenten;
2. Ondersteuning op maat met programma's rond *digitale vaardigheden*: Klik & Tik, Digisterker (werken met de overheid) en inlooppreekuren voor digitale ondersteuning;
3. Thema's als *werk, geld en gezondheid* zijn voor de Bibliotheek nieuwe onderwerpen. Daarbij zoeken wij samenwerking met bijvoorbeeld de Belastingdienst, het UWV, Humanitas, welzijnsorganisaties en anderen.

Een goede afbakening en afstemming van activiteiten rond basisvaardigheden met onze eigen programmalijn *persoonlijke ontwikkeling 18+* rond deze thema's is een must.

Onze belangrijkste samenwerkingspartners zijn de partners die samenwerken in het Taalhuis Lochem-Zutphen en partners in het sociale domein die werkzaam zijn voor minder zelfredzame burgers.

Persoonlijke ontwikkeling 18+

De vraag van de klant verandert, de Bibliotheek verandert mee. De Bibliotheek is een aantrekkelijke verblijfplaats en ontmoetingsplek voor jong en oud, hoog- en laagopgeleid. Een plek waar verhalen, ideeën, kennis, informatie, lezen en inspiratie centraal staan. Een plek waar ruimte is voor persoonlijke ontwikkeling.

Om deze nieuwe ontwikkeling in de Bibliotheek goed vorm te geven bieden we podium aan talenten, inspirerende activiteiten en de lokale cultuur, zowel in samenwerking met onze partners als vanuit de Bibliotheek zelf. Met name Taal & Verhaal, Digitaal & Mediawijs, Kunst, Cultuur & Erfgoed vormen de kapstok voor veel activiteiten.

Speerpunten:

- 1) Een maatschappelijk en cultureel activiteitenprogramma per vestiging dat past bij de lokale situatie met actuele onderwerpen. De keuzes die we maken bij de programmering hangen nauw samen met de vraag van de klant, onze samenwerkingspartners en de activiteiten van andere organisaties. Hierdoor kunnen we veel bijzondere en inspirerende activiteiten realiseren op het gebied van literatuur, muziek, kunst en erfgoed voor een breed publiek.
- 2) De digitale bibliotheek, een extra dimensie! Behalve digitale content zoals e-books, apps en informatie is er een groot aanbod aan digitale hulp in de Bibliotheek. Ook hier geldt dat de vraag van de klant centraal staat en dat de Bibliotheek nauw samenwerkt met vrijwilligers en partners om aan alle vragen tegemoet te komen. Spreekuren, workshops en cursussen vormen een vast onderdeel van het digitale programma.
- 3) De thema's Werk & Geld en Leven & Gezondheid bieden kansen voor de Bibliotheek vooral op het informatieve vlak. We gaan ons vooral oriënteren op de verdieping van de basisvaardigheden die verworven kunnen worden door deelname aan activiteiten aan Programmalijn "*versterken basisvaardigheden 18+*". Maar daarnaast zetten we ook in op activiteiten waarin onze partners en de Bibliotheek elkaar versterken.

Onze vestigingen

Het is onze ambitie alle vestigingen binnen onze gemeenten open te houden en hun rol binnen de directe omgeving optimaal in te zetten.

Gorssel

De Bibliotheek Gorssel wordt door zowel inwoners van Gorssel als door de medebewoners van den Oldenhof gezien als de huiskamer van Gorssel. Een vestiging voor lezen, informeren en ontmoeting.

Lochem

De Bibliotheek Lochem heeft een intensieve samenwerking met bovenbuur SWL en samen met andere lokale partners (bijvoorbeeld Schouwburg, boekhandel en Muzehof) zorgen wij voor een steeds uitgebreider activiteitenpakket op het gebied van lezen, leren, informeren en ontmoeten.

Buurtbiebs

Wij hebben op dit moment vijf Buurtbiebs gerealiseerd in Almen, Barchem, Eefde, Epse en Harfsen op verschillende locaties met ruime openingstijden.

Warnsveld

De Bibliotheek Warnsveld is gevestigd in 't Warnshuus. Deze bibliotheek is een meer 'traditionele' bibliotheek vooral gericht op lezen, leren en informeren.

Zutphen

De Bibliotheek Zutphen is gehuisvest in de mooie oude Broederkerk. In 2017 wordt deze vestiging grondig gerenoveerd en heringericht. De Bibliotheek biedt veel mogelijkheden om activiteiten te organiseren, te studeren, te lezen en elkaar te ontmoeten.

Organisatie en beleid

De opdracht van Graafschap bibliotheken is vooral om samen met partners van waarde te zijn voor de burger in de participatiesamenleving. Hoewel de opdracht van de Bibliotheek niet in essentie verandert, wijzigt wel degelijk de wijze waarop wij er invulling aan geven. Belangrijke ontwikkelingen zijn voor ons: vakmanschap in maatwerk; het afleggen van verantwoording; resultaatgerichtheid en efficiency.

We zijn ons er terdege van bewust dat voor de toekomstige bibliotheekmedewerker de benodigde competenties verder gaan verschuiven. De focus op de collectie neemt af en de samenwerking met partners op educatief en sociaal terrein neemt toe. Ook de samenwerking met actieve inwoners en vrijwilligers neemt toe. Hiervoor zijn competenties nodig als: netwerkvaardigheden, zelfsturende vaardigheden, communicatievaardigheden, onderhandelen, beslissingsvaardigheden en beïnvloedingsvaardigheden. Maar ook kwaliteiten als creativiteit, ondernemerschap en eigenaarschap zijn onmisbaar voor Graafschap bibliotheken. Om deze reden zijn wij inmiddels diverse scholings- en coachingsactiviteiten gestart om onze medewerkers verder te ontwikkelen. Dit sluit aan bij onze ambitie richting een flexibele organisatie zoals we die hebben geformuleerd in het Strategisch Personeelsplan 2015-2018.

Gezien de beperkte formatieomvang van Graafschap bibliotheken (circa 16 fte) en de steeds groter wordende opdracht als maatschappelijke bibliotheek, is het vanzelfsprekend om steeds meer met ter zake deskundige vrijwilligers te gaan werken. Zo is het aantal vrijwilligers in vier jaar tijd gegroeid van 50 naar 250. De inzet van vrijwilligers vindt plaats onder aansturing en begeleiding van de betaalde medewerkers. De uitbreiding van het aantal gastvrouwen in de vestigingen is hiervan een voorbeeld. Het goed coördineren van dit vrijwilligerswerk is van groot belang. We vinden het belangrijk in te spelen op burgerinitiatieven en we betrekken steeds vaker inwoners bij onze dienstverlening en activiteiten. De Bibliotheek van, met én voor de burger. Hierop worden beleid en werkprocessen aangepast.

We streven naar nog meer efficiency door het verbeteren van de zelfservice. Dit doen we onder andere door de invoer van de cashless bibliotheek en het uitbouwen van ons interne servicebureau. We zijn voorloper als het gaat om het outsourcen van diensten als ICT, salarisadministratie, financiën, schoonmaak en lijndiensten. Toch kijken we altijd of het nog meer kan. We sluiten aan bij landelijke en provinciale bibliotheekprogramma's en ondersteunen de plannen voor één bibliotheekstelsel. Dit kunnen we doen omdat we een gecertificeerde Bibliotheek zijn en blijven. We hebben in 2016 "zonder twijfel het predicaat Erkende Bibliotheek verdiend" (letterlijk citaat).

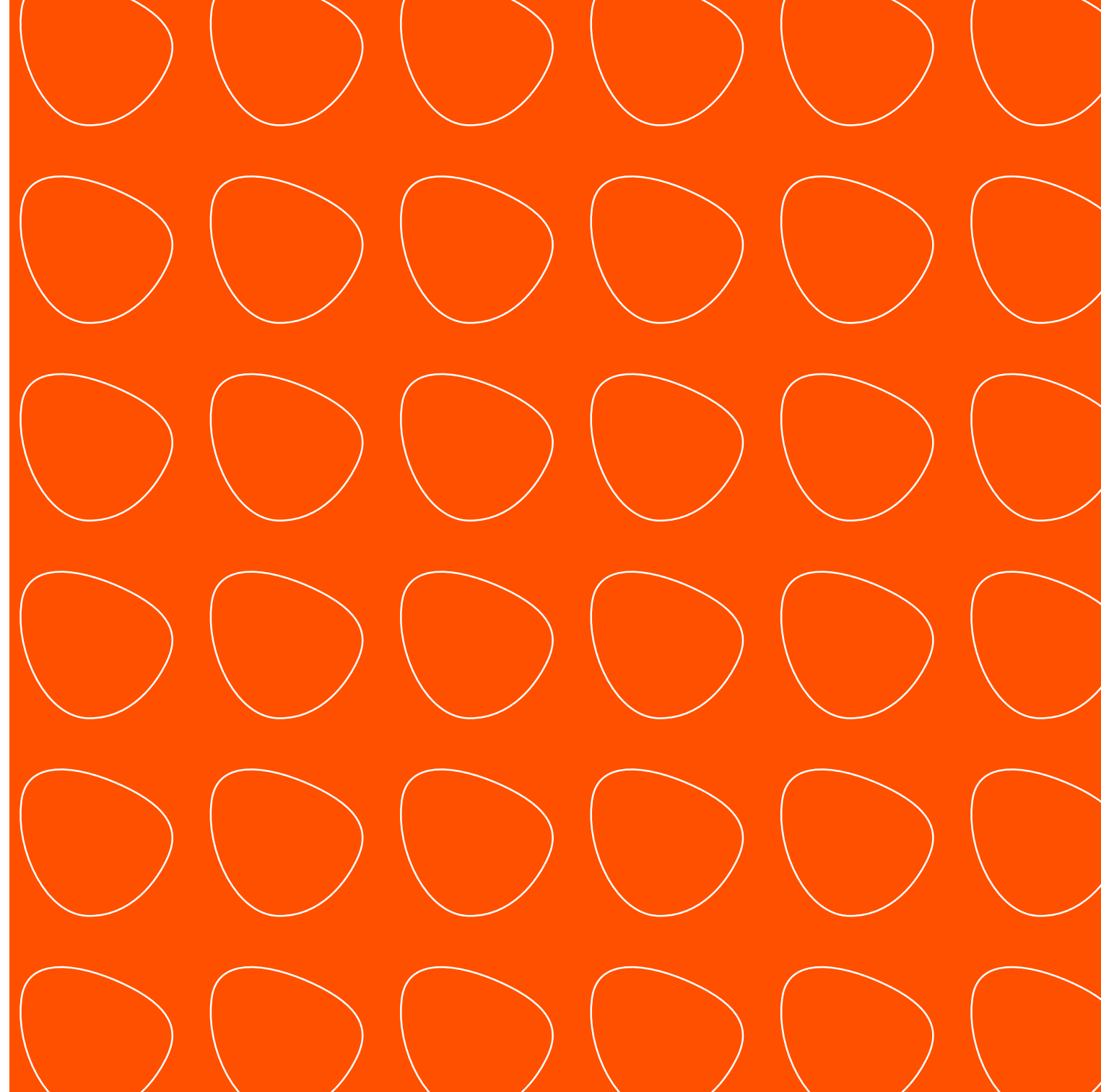
Het vergt veel van onze eigen flexibiliteit en creativiteit om op een goede manier in te springen op de tendensen in de samenleving. We willen te allen tijde een mooi, divers en gevarieerd aanbod bieden. Dat doen we in nauwe samenwerking en afstemming met onze inwoners. Wij faciliteren hen om in onze vestigingen community's te vormen en activiteiten te organiseren. Deze inwoners worden dus in feite ook medewerkers van de Bibliotheek. Door een goede samenwerking met lokale en regionale partners, met bibliotheken in de regio, de provincie en de branche creëren we meerwaarde.

Onze visie (beleid en dienstverlening) sluit nauw aan bij de collegeprogramma's, op 'Kijk op cultuur' van de gemeente Lochem en de 'Cultuuragenda' van de gemeente Zutphen. Naast de subsidiëring door de gemeenten Lochem en Zutphen, gebaseerd op het nieuwe Convenant 2017-2020, blijven we afhankelijk van externe middelen. Wij verwerven voor het verdiepen, versterken en vernieuwen van onze dienstverlening middelen bij fondsen, de arbeidsmarktregio en gemeentelijke fondsen. Wij oriënteren ons op mogelijkheden om middelen te verkrijgen uit het bedrijfsleven. Ook inwoners dragen bij door contributies en het mede bekostigen van deelname aan activiteiten.

Het goed positioneren van de Bibliotheek betekent een vernieuwing van ons marketing- en pr-beleid. We werken aan een aanpak om onze bibliotheek in de gewenste positie te krijgen zodat we op een effectieve en duurzame manier met de juiste partijen een vitale coalitie kunnen aangaan. Een gedegen kennis van onze klantgroepen is essentieel. Klantonderzoek zal ons helpen bij het nog meer aanbrengen van focus en het maken van de juiste keuzes binnen onze drie programmalijnen. Ook sluiten we aan bij ontwikkelingen in de branche zoals de nieuwe landelijke marketingcampagne 'De Bibliotheek maakt je rijker'. Het scherp blijven op de positionering van de Bibliotheek en het interpreteren van klantonderzoek en klantgegevens kan tot aanscherping van de visie leiden. Dit zal jaarlijks vertaald worden in het jaarplan van Graafschap bibliotheken, waarin de visie concreet wordt uitgewerkt inclusief de te benoemen doelen en te behalen resultaten.

De samenleving is in permanente beweging en onze visie beweegt mee

De Bibliotheek beweegt!

de Bibliotheek

Graafschap

Stichting Graafschap bibliotheken
Postbus 4136
7200 BC Zutphen

E-mail: info@graafschapbibliotheeken.nl